

Klipp utan manuskript

Klipprocessen för en version av filmen I ensamhetens stad

Alexander Skaag

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Film och TV
Identifikationsnummer:	
Författare:	Alexander Skaag
Arbetets namn:	Klipp utan manuskript- klippprocessen av en version för filmen I ensamhetens stad
Handledare (Arcada):	Kauko Lindfors
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>Arbetet är en fallstudie på min klippprocess för filmen I ensamhetens stad. Jag klippte en version av filmen utan att i förväg ha läst manuskriptet och hade inte heller det till förfogande under klippet, detta ledde till att jag skapade min vision av filmen och klippet endast efter vad jag såg och hörde av det på fältet inspelade materialet. För att ytterligare få ut mera av projektet och endast koncentrera mig på mina visioner av filmen valde jag att inte arbeta med regissören under klippprocessen, detta var möjligt eftersom det samtidigt gjordes en version i samarbete med regissören. Från min version kunde sedan regissören använda delar för den officiella slutgiltiga versionen. Som mål hade jag främst att hitta positiva respektive negativa sidor med att klippa utan att läsa manuskriptet men även att förkovra mina egna klippkunskaper. Syftet med arbetet var att få fram möjliga positiva erfarenheter av den använda metoden som kan tillämpas för framtida klipparbete. Arbetet är begränsat till min egen klippprocess och som material har jag använt mina egna anteckningar och erfarenheter samt litterära källor. Som resultat hittade jag både positiva och negativa sidor med min valda metod, vilka är erfarenheter som kommer att vara till nytta för framtida arbeten.</p>	
Nyckelord:	klippprocess, kortfilm, fiktion, klippmetod
Sidantal:	22
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Film och TV
Identification number:	
Author:	Alexander Skaag
Title:	Klipp utan manuskript- klippprocessen för en version av filmen I ensamhetens stad
Supervisor (Arcada):	Kauko Lindfors
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>This work is a case study that deals with my editing process on the short film <i>I ensamhetens stad</i>. I edited the film without reading the script in advance and I didn't use it during the whole editing process. This led to that I got my vision of the film and the editing only by watching and hearing the from the field recorded material. To get even more out of the project I didn't work with the director during the editing process, so that I could only concentrate on my own visions. This was possible because another version of the film was edited together with the director. The director could then use parts of my version for the official version. As a goal for the study I tried to find positive and negative aspects about editing without knowledge of the script and also hopefully improve my own editing skills. The purpose of the work was to try to find positive aspects with this method that can be used in future editing projects. The study is restricted to my own editing process and as material I have used my own thoughts and experiences about the chosen method as well as literature. As a result I found both positive and negative aspects with the chosen method, which are experiences that can be useful in the future.</p>	
Keywords:	editing process, short film, fiction, editing method
Number of pages:	22
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Film och TV
Tunnistenumero:	
Tekijä:	Alexander Skaag
Työn nimi:	Klipp utan manuskript- klippprocessen för en version av filmen I ensamhetens stad
Työn ohjaaja (Arcada):	Kauko Lindfors
Toimeksiantaja:	
<p>Tiivistelmä: Työni on tapaustutkimus elokuvan <i>I ensamhetens stad</i> leikkausprosessista. Leikkasin oman versioni elokuvasta lukematta käsikirjoitusta etukäteen tai käyttämättä sitä leikkausprosessin aikana. Tämä mahdollisti sen, että pystyin elokuvaa varten kuvatusta ja äänitetyistä materiaalista luomaan omanlaiseni version. Saadakseni enemmän irti projektista ja pystyäkseen keskittymään omiin visioihini, en tehnyt ohjaajan kanssa yhteistyötä leikkausprosessin missään vaiheessa. Samanaikaisesti elokuvasta tehtiin versio myös toisen leikkaajan kanssa, joka toteutettiin yhteistyössä ohjaajan kanssa. Elokuvan lopulliseen versioon ohjaaja saattoi siten käyttää osia molempien leikkaajien töistä. Valitsemani työmenetelmän, jossa elokuvan leikkaaminen tapahtuu ilman käsikirjoitusta, tavoitteena oli toisaalta kartoittaa työskentelytavan vahvuuksia ja heikkouksia, toisaalta kehittää omia leikkaustaitoja. Näitä kokemuksia on edelleen mahdollista soveltaa tuleviin leikkausprojekteihin. Tämän lopputyön puitteissa olen rajannut työni koskemaan vain omaa leikkausprosessiani. Aineistoina olen käyttänyt sekä omia muistiinpanojani ja kokemuksiani leikkausprosessin ajalta että aiheeseen liittyviä kirjallisia lähteitä. Työni tuloksena löysin valitsemastani metodista sekä positiivisia että negatiivisia puolia joita on mahdollista hyödyntää tulevia töitä ajatellen.</p>	
Avainsanat:	leikkausprosessi, lyhytelokuva, fiktio, leikkausmetodi
Sivumäärä:	22
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	Inledning	6
1.1	Syfte och mål	7
1.2	Frågeställning	7
1.3	Metod och material	7
1.4	Avgränsningar	8
2	Olika erfarenheter av klippare	8
3	Klipprocessen för I ensamhetens stad.....	10
3.1	Synopsis för I ensamhetens stad	10
3.2	Mitt utgångsläge för klipprocessen	12
3.3	Klipprocessen	12
3.3.1	<i>Problemen under klippet</i>	13
3.3.2	<i>Positiva erfarenheter under klippet</i>	18
4	Evaluering.....	19
4.1	Resultat.....	20
4.2	Självutvärdering	21
4.3	Avslutning	21
	Källor.....	22

1. INLEDNING

Detta arbete behandlar min klippprocess för kortfilmen I ensamhetens stad, filmen gick ända till ett sent skede ännu under namnet Frälsningen. För manuskript och regi står Rafael Donner. Filmen är inspelad sommaren 2014 och premiärvisades på Ekenäs filmfestival i januari 2015.

Jag har under studietiden på Arcada blivit allt mera intresserad av att klippa film och ville gärna göra någonting inom det området för mitt examensarbete. Då jag fick chansen att klippa en version av denna kortfilm tog jag den. Eftersom det redan fanns en studiekamrat som skulle klippa filmen i samarbete med regissören så funderade jag hur jag kunde vinkla min klippprocess så att den gav mig ett nytt perspektiv och även kunde leda till något som kunde intressera andra. På grund av att det redan klipptes en version enligt regissörens visioner och tankar hade jag möjligheten att experimentera lite med klippet för min version. Jag kom fram till att göra en version där jag klipper endast enligt det på fältet inspelade materialet utan att överhuvudtaget ha studerat manuskriptet i förväg eller att ha det till hands under klippet. Det vill säga att skapa min vision av filmen och klippa endast enligt vad jag ser och hör. För att ytterligare understryka experimentet med att klippa helt enligt min egen vision utgående endast från det befintliga materialet valde jag dessutom att inte samarbeta med regissören under processen och inte heller att delta under inspelningarna. På detta vis hade jag all konstnärligt frihet för klippet för denna version av filmen och kunde även börja klippa från så att säga helt rent bord, då jag nästan inte hade någon förhandsinformation om filmen. Då min version var färdigklippt såg sedan regissören den och kunde använda delar han tyckte om och han tyckte passade till den officiella slutgiltiga versionen. Vilket han även gjorde och på det viset var detta ett lyckat experiment.

Inspiration för detta arbete fick jag då jag läste om klipparen Thelma Schoonmaker som bland annat vunnit ett flertal Oscarstatyetter för bästa klipp och arbetat med Martin Scorsese i många av hans filmer. Schoonmaker klipper nämligen ofta utan att i förväg ha läst manuskriptet eller besökt inspelningsplatsen. Dock i nära samarbete med regissören.

1.1 Syfte och mål

Syftet med detta klipparbete är att undersöka vilka fördelar respektive nackdelar det för med sig att klippa en kortfilm enbart enligt vad jag ser och hör av det på fältet inspelade materialet utan att ha läst manuskriptet eller att ha det att gå efter under klippet. Vad jag eventuellt tycker att har varit positivt med att arbeta på detta sätt och vad jag upplevde som negativt eller rent av omöjligt med metoden i fråga. Finns det något i detta arbets-sätt som man eventuellt kan tillämpa i framtida klipparbeten.

Som mål med detta arbete önskar jag finna fungerande och positiva aspekter med denna klippmetod som passar mig personligen och förhoppningsvis även kan intressera andra i framtiden. Utöver detta hoppas jag att förkovra mina kunskaper inom klipp av fiktion.

1.2 Frågeställning

Eftersom jag i detta arbete enbart koncentrerar mig på själva klippprocessen är även frågorna helt relaterade till den. Huvudfrågorna är vad jag personligen tycker fungerade respektive inte fungerade med den tillämpade metoden och varför det upplevdes som positivt eller negativt.

1.3 Metod och material

Som metod har jag valt att utgå från min egen klippprocess. Det är alltså en fallstudie på mitt eget klipparbete, där jag har klippt enbart utgående från det på fältet inspelade materialet och under arbetets gång dagligen gjort anteckningar på hur processen förlöpt. Utgående från dessa erfarenheter och anteckningar kommer jag att analysera arbetets gång och förhoppningsvis kunna presentera positiva och fungerande sidor med den använda metoden, som kan användas i framtida klippjobb.

Det är de egna upplevelserna och tankarna från klippprocessen som är det huvudsakliga materialet. För att enklare kunna förklara mina problemsituationer i text använder jag även delar av manuskriptet som material, även om jag inte hade det tillgängligt under

klippet. Utöver det kommer jag även att använda mig av litteratur för att få lite mera teori och fakta om andra klipparens erfarenheter och metoder.

1.4 Avgränsningar

Jag kommer endast att koncentrera mig på min egen klipprocess för filmen I ensamhetens stad. På det viset får jag fram mina egna reflektioner och synpunkter med att klippa på detta sätt. Eftersom detta handlar om ett konstnärligt arbete finns det ju förstås olika synpunkter och erfarenheter på vad som passar den egna stilen, därför har jag endast valt att reflektera över mitt eget arbete. Jag kommer dessutom inte alls att behandla de rent tekniska aspekterna utan att koncentrera mig på hur de kreativa och konstnärliga lösningarna angående klippet gjorts samt eventuella problem som uppstått på grund av den använda metoden.

2. OLIKA ERFARENHETER AV KLIPPARE

I detta kapitel tar jag i korthet upp olika klippares arbetsmetoder vad beträffar användandet av manuskriptet. Jag koncentrerar mig endast på om de läser och använder sig av manuskriptet före och under klippet och om de har en klar orsak varför de väljer att arbeta på detta sätt. Som jag tidigare nämnde, när det är fråga om ett konstnärligt arbete finns det ju egentligen inget sätt som är helt rätt eller fel men många har funnit sina egna metoder att arbeta på. Genom att studera och att jämföra andra klippares metoder och erfarenheter får jag mera underlag för mitt eget arbete.

Milenia Fielder håller med mitt påstående genom att säga att det inte finns några regler hur man klipper film utan att det enbart finns exempel på metoder som har visat sig fungera. (Crittenden 2006 s. 220)

Fielder tycker inte om att veta någonting om manuskriptet i förväg. Hennes orsak är inte att hon är rädd att det skall hindra hennes fantasi eller ha inflytande på hennes bedömning av materialet utan mera för att hålla spänningen uppe under klippet genom att inte veta vad som skall hända till näst. (Crittenden 2006 s.220)

En som inte heller är intresserad av att läsa manuskriptet före klippet är Alois Fisárek. Han säger att det som intresserar honom är det inspelade materialet. (Crittenden 2006 s. 249)

Anna Korní igen läser manuskriptet före hon börjar klippa men gör inga anteckningar om det innan hon har sett det inspelade materialet. Eftersom det oftast skiljer sig från vad hon hade tänkt sig. Först efter att hon sett det inspelade materialet börjar hennes fantasi flöda. (Crittenden 2006 s. 227)

En som föredrar att läsa manuskriptet på förhand är Josef Valusiak, han tycker om att bli överraskad av vad för slags bilder som är inspelade. Men säger att han också har arbetat med regissörer som har bett om hans åsikt om manuskriptet före inspelningarna, vilket naturligtvis lett till att han måste läsa det. (Crittenden 2006 s. 241)

Emma E. Hickox läser inte manuskriptet före klippet om det finns möjlighet till det. Endast före hon blir intervjuad för ett jobb och sen möjligtvis ännu en gång till i ett senare skede om hon blir tillfrågad om hon tycker det kan göras några små förändringar. Men helst inte mera efter det eftersom hon inte vill få en idé om hur hon ser filmen före själva klippet har börjat. (Oldham First Cut 2 s.182)

Thelma Schoonmaker, som klippt bland annat Raging Bull, The Aviator och The Departed, och som jag fick min ursprungliga inspiration av för att pröva denna metod, läser heller oftast inte manuskriptet för att få en mera objektiv syn på filmen. (Morrow 2014)

Med dessa korta exempel vill jag visa att det finns nästan lika många sätt att klippa på som det finns klippare, det vill säga att man med tiden hittar ett eget sätt att arbeta på som man tycker fungerar och använder sig av då det ges chans till det. Ibland kan man förstås hamna i situationer där andra metoder måste användas men det är någonting som man måste vänja sig vid i denna bransch.

3. KLIPPROCESSEN FÖR I ENSAMHETENS STAD

För att få en inblick i vad I ensamhetens stad är för film och en kort beskrivning av innehållet lägger jag in ett synopsis för filmen här. Synopsis är skrivet av filmens regissör och manusförfattare Rafael Donner.

3.1 Synopsis för I ensamhetens stad

Finns det småstäder i dagens Finland? Har de dött bort? På filmduken uppstår lätt en sådan känsla. Produktionsmässiga krav orsakar ofta att våra inhemska filmer utspelar sig i huvudstadsregionen. Verkligheten är annorlunda, våra småstäder existerar ju än, de lever och mår bra. Eller?

Det är en lång tid sedan jag bodde i Ekenäs. Ställvis nås jag ännu av nyheter om min forna hemstad, om BB, Ekåsen, Koverhar, Dragsvik: stängningar, stängningshot, personalnedskärningar. Inte omotiverat får man bilden av en döende stad. Naturligtvis, ja lyckligtvis, är den bilden felaktig – Ekenäs lever, för där det finns människor finns det också liv.

Frälsningen är inte bara ett försök att göra film utanför Helsingfors. Den vill visa att livet är större än döden, i Ekenäs, i protagonisten Sture, hos oss alla.

Filmen börjar i en kyrkogård under natten. Vi ser en siluett smärtsamt kräla på marken. Det är Sture.

Via förtexterna och ett mäktigt, manligt stycke körmusik går vi bakåt i tiden. Vi sitter i en paketbil med Sture och hans medarbetare Sara bakom ratten. De lyssnar på en fartfylld morgonshow då Sture stänger av radion.

I nästa scen befinner de sig i en park. De lastar ut verktyg ur paketbilen som tillhör Rasborgs kommun och diskuterar en gunga någon hängtt upp i parken. Då de är på väg att

ta ner gungan konfronterar gungans upphängare dem. Hon förstår inte varför något så oskyldigt som en gunga behöver tas ner av staden. Stures telefon ringer. Hans mor har dött. De tar ner gungan, som har texten "Lev" inristad på sätets undersida.

I nästa scen kör Sara Sture till sjukhuset. Sture sitter och stirrar på texten på gungsätet.

Sture kommer till sjukhuset i rummet där hans mor ligger död. Han blir ursinnig då han inser att hans bror inte är där. Han skäller på sjukskötaren och kastar telefonen i väggen, tills han slutligen konfronterar liket av sin döde mor. I hennes hand hittar han sin fars vigselring.

Körmusiken återvänder ovanpå ett fågelperspektiv på en rodnande himmel över Ekenäs.

Till följande är vi tillbaka i kyrkogården. Det är skymning och Sture går med en lykta till sin fars grav. Han putsar den och tänder några ljus, då han upptäcker två ögon som observerar honom under ett träd. I sin nyfikenhet går han emot ögonen, men snubblar och faller. Ögonen kommer ut ur skuggan. Det är en kanin, och då han försöker stiga upp faller han ihop igen av smärtan, vilket får kaninen att springa iväg. Sture försöker förgäves ringa med sin telefon, men han har söndrat den. Han börjar långsamt kräla sin väg mot parkeringen. Ställvis stannar han för att ropa på hjälp. Slutligen ger han upp. Han lutar sig mot en gravsten och tänder en cigarett.

I mörkret ser Sture sin bror Tage komma till deras faders grav. Sture konfronterar honom över varför han lämnade deras mor ensam i sina sista stunder. Tage berättar hur modern inte kom ihåg honom, utan trodde han var Sture, och hur hon kallade Tage för en svikare för att han lämnat Ekenäs som ung. Gamla sår rivs upp och Sture avslöjar hur svårt det varit och hur bitter han blivit över att ha tvingats stanna i Ekenäs för att ta hand om modern hela sitt liv. Tage medger att han inte sett det på det viset, men försöker få Sture att förstå hur ingenting i Ekenäs lever vidare, utan endast ruttnar eller vittrar sönder. Han talar om sitt bästa minne som ung, gungan de hade på bakgården och hur de tävlade om vem som kunde gunga högst medan deras mamma stod vid farstun och såg på.

Tage bär sedan Sture till hans bil i en skottkärra. Han behöver ingen hjälp för att komma hem, säger han, men påpekar till Tage att det visst finns liv i Ekenäs.

Följande dag sitter han i parken igen, med foten i paket. Körmusiken återvänder. Flickan gungan lyckligt i den röda gungan. Sture har insett att det alltid kommer att finnas liv där det finns människor.

3.2 Mitt utgångsläge för klippprocessen

Mitt utgångsläge för klippet var alltså den att jag inte hade läst manuskriptet eller synopsis överhuvudtaget och skulle inte heller göra det under klippets gång. Utöver det hade jag som tidigare nämnts inte heller något samarbete med regissören under klipparbetet. Detta för att kunna utföra min studie så bra som möjligt. Det enda jag egentligen visste om filmen före jag började gå igenom materialet i klipprummet var det jag hade hört om filmen under pitchtillfället. Det jag alltså visste var att den utspelade sig i en småstad, Ekenäs, och att huvudpersonerna var två bröder. Utöver det visste jag att berättelsen kretsade runt dessa två bröders förhållande till varandra och staden Ekenäs.

3.3 Klippprocessen

Själva klippet gjorde jag alltså i Arcadas klippenheter under september 2014. Jag började i vanlig ordning med att gå igenom allt material. Eftersom jag inte varit med under inspelningarna och det dessutom inte fanns någon scriptarapport från inspelningarna tillgänglig fick jag extra noggrant gå igenom varje tagning. För att samtidigt försöka få

en bild av själva berättelsen och innehållet i filmen så gick jag systematiskt igenom scenerna i kronologisk ordning enligt klappans information och gjorde samtidigt anteckningar om tagningarna. Fanns det något i dem som jag direkt märkte att var oanvändbart eller på något vis störde tagningen gjorde jag anteckningar om detta. Det var en rätt så tidskrävande process men genom att gå igenom materialet i kronologisk ordning enligt scennummer så fick jag även samtidigt en bra uppfattning om vad filmen gick ut på,

detta genom att enbart titta på bilderna och höra på replikerna. På grund av detta kunde jag börja klippa första versionen ganska snabbt efter att jag gått igenom allt material eftersom min vision om filmens stomme redan i detta skede var rätt klar.

Jag fick en version klippt där jag tyckte att berättelsen, strukturen, karaktärerna och klipptempot fungerade och kom fram på ett bra sätt men det fanns delar i filmen som jag inte var helt nöjd med eller jag helt enkelt inte visste hur jag skulle klippa. Detta eftersom det var saker som inte helt kom fram i bilden eller replikerna. För att helt kunna förstå innebörden i dessa situationer måste du ha läst manuskriptet och veta till exempel vad för sorts ljudvärld som var planerad. Till följande kommer jag att redogöra för några tillfällen där det uppstod problem under klippet som är direkt relaterade till min klippmetod för detta arbete, det vill säga att klippa utan manuskript och i detta fall även utan regissör.

3.3.1 Problemen under klippet

Här presenterar jag några exempel på problem som uppkom under klippet.

Första frågetecknen angående klippet kom redan i de 3 första scenerna. Här är scen 1-3 i manuskriptet.

1. EXT. EKENÄS KYRKOGRÅRD – NATT

I mörkret bland rader av gravstenar hörs en åldrad mans plågsamma stön. Silhuetten av STURE, 45, avslöjas – på gräsmattan mellan två stenar ligger han på rygg i en onaturlig ställning och försöker krypa framåt. Hans vänstra fot verkar skadad.

2. EXT. EKENÄS – DAG (GRYNING)

Bilder på tomma stadsgator i Ekenäs. Gågatan. Villaområdet. Gamlastan. Björknäs-gatan.

FÖRTEXTER: FRÄLSNINGEN

MUSIK – KÖRSÅNG. DRAMATISKT, TONSÄTTANDE. MANLIG KÖR, KRAFTIG, SOM ETT FOTBOLLSLAGS SUPPORTERKLUBB.

3. INT. PAKETBIL – DAG

I en paketbil med dammig interiör sitter SARA, 30 och STURE, 45. Sara kör medan Sture skakigt håller i en kopp kaffe. Ur radion hörs Svenska Yles nyhetssändning. Sture och Sara är klädda i byggplatsoveraller och slitna reflexvästar. Sara är mejkad kraftigt, hon har grannrött läppstift och hennes hår är oljigt och slitet. Regnet smattrar mot paketbilens fönster. Efter en nyhet om stödpaket till Grekland talar nyhetsuppläsaren om stängningen av Koverhar, vilket får Sture att stänga av radion. Sara ser i ögonvrån på Sture medan hon kör.

Scen 1 är den enda scenen i filmen där handlingen inte är i kronologisk ordning och dessutom är det en scen som är inspelad utan ljud från inspelningsplatsen vilket betyder att ljudläggningen för scenen sker först i postproduktionen. I scenen ligger en av huvudpersonerna (Sture) på marken på en gravgård, bilden är vid och man ser inte några ansiktsuttryck eller dylikt på honom. Jag såg ju nog enligt klappan att denna tagning var menad som scen 1, öppningsscenen i filmen. Men eftersom det är en händelse som utspelar sig i ett senare skede i filmen så tyckte jag inte att den klippmässigt fungerade så bra som filmens öppningsscen, det är en flashforward. Trots att jag tyckte att bilden var visuellt lyckad och jag gärna skulle ha använt den på grund av det lämnade jag helt bort denna scen i min version och började istället filmen från scen 2 i manuset. Skulle jag ha vetat hurudan musik eller ljudarbete som var planerat till scenen skulle jag kanske ha gjort ett annat beslut och tagit med scenen i min version.

För scen 2 fanns det ett flertal statiska bilder från Ekenäs. Jag antog att de var menade till som ett intro med eventuell musik som spelades under tiden och att även filmtiteln kunde visas i samband med detta. Jag tyckte att detta var en bra och passande öppning för filmen, eftersom stämningen i bilderna gav en bra fingervisning om stämningen i filmen. Vad som skapade lite problem var att bestämma klipp tempo och längd eftersom jag inte visste hur ljudet var planerat. Jag sökte därför ett stycke lugn musik som jag sedan klippte till för att få en sådan känsla som jag hade för bilderna. Detta blev alltså filmens öppningsscen i min version, vilket jag tycker att fungerar riktigt bra.

För scen 3 fanns det bilder på en äldre man (Sture) och en lite yngre kvinna (Sara) i arbetskläder som sitter tysta i en bil. Den yngre kvinnan kör medan den äldre mannen sitter bredvid och dricker kaffe. De säger ingenting till varandra. Plötsligt sträcker sig mannen fram till bilradion och trycker på den. Även i detta fall var det meningen att göra ljudarbetet i postproduktionen vilket betydde att jag inte visste vad som kom ur radion, vilket förstås har en stor inverkan på innehållet i filmen. Men det som ledde till det största problemet rent klippmässigt var att jag inte visste om radion sattes på eller stängdes av, vilket förstås var av mycket stor betydelse för hur scenen skulle klippas. Detta är ett mycket bra och konkret exempel på en situation då denna metod att klippa på är praktiskt taget omöjligt då du inte har tillgång till manuset. I detta fall kan du inte enbart få fram ur bilderna vad som sker och är därför tvungen att ha manuskript och musiken eller ljudvärlden till hands för att kunna klippa.

Ett annat exempel i filmen som skapade stora frågor för mitt klipp var scen 8, och framför allt i början. Här är början ur scen 8 i manuset.

8. EXT. EKENÄS KYRKOGRÅRD – NATT (SKYMNING)

I den ödelagda och mörka kyrkogården går Sture i samma arbetskläder som förut med en lykta i handen genom ett virrvarr av gravstenar, varav en del är upplysta med gravljus. Slutligen stannar han framför en av dem. Den tillhör hans far.

Han ställer lyktan vid graven och tar ut ett litet smyckeskrin, dit han lägger sin mors och sin fars vigselringar. Han gräver med en trädgårdsspade en liten grop framför gravstenen, lägger skrinet i gropen och täcker det med mylla.

Sture hör ett prasslande ljud i närheten. Under ett träd ser han två ögon observera honom. Han börjar gå närmare ögonen, då han kvider till och faller på gräsmattan.

Ögonen tar ett steg framåt in i ljuset. Det är en svart kanin. Sture tittar på kaninen och försöker sedan stiga upp, men då han lägger vikten på sin vänstra fot skriker han plågsamt och faller på marken. Kaninen springer iväg.

Sture känner på sin fot. Han kan knappt andas av smärtan. Vid hans fötter skymtas ett slitet kaninhål. Sture överväger sina alternativ. Han drar ut sin telefon och försöker slå på den, men inget händer.

STURE

Hjälp!

STURE (CONT'D)

Hjälp!

STURE (CONT'D)

Hjälp!

Sture försöker krypa med ryggen mot marken, men vänder sedan på kroppen och kryper normalt. Det går extremt långsamt och hans fot ger honom grova smärtor. Efter en halv minut stannar han.

STURE (CONT'D)

Hjälp!

Han fortsätter kräla. Det ser mycket smärtfyllt ut och Sture flåsar häftigt.

Scenen fortsätter.

I denna scen var det främst hur ljuset varierade från de olika bilderna som skapade problem att klippa. Det blev plötsligt mörkare i de olika tagningarna. Detta var något som hade skett vid inspelningarna och tanken var att i postproduktionen rätta till det med färgkorrigering så att bilderna matchade varandra bättre. Eftersom jag inte hade vetskap om detta och inte heller som tidigare nämnts tillgång till någon scriptarapport så uppstod det frågor om hur jag skulle klippa eftersom det verkade som om tiden plötsligt gått framåt ganska snabbt. Jag hade i tankarna att detta var något som man kunde rätta till i postproduktionen vilket jag senare fick veta att även var avsikten. Men jag bestämde mig för att klippa det som en liten tidsförskjutning, vilket jag tycker fungerar riktigt bra. Vad jag helt konkret gjorde för att få den känslan var att göra en kort fade to black efter att mannen (Sture) har fallit omkull och klipper tillbaka till mannen (Sture) när han redan har börjat krypa iväg. Detta problem är inte helt relaterat till att klippa utan manuskript utan kanske mera visar tyngden med att jobba ihop med andra gruppmedlemmar. Hade jag i detta fall haft regissören att tala med eller redan en rapport av scriptan från inspelningarna hade det underlättat arbetet rejält.

Även en annan situation i denna scen ställde till lite bekymmer i klippet. Det är när Sture tar fram sin telefon då han har fallit och ligger på marken. Även här är det lite svårt

genom att endast titta på bildmaterialet att få klarhet om han hör någonting i telefonen eller om den inte fungerar eftersom han har slängt den i golvet i en tidigare scen (nr. 6), närmare sagt då han är på sjukhuset hos sin döde mor. Det var dessutom svårt att få det klippt smidigt eftersom bilden där han ligger på marken och tar fram telefon ur fickan inte passade ihop så bra med det övriga materialet. Så vad jag gjorde var att klippa bort bilden då han kastade telefonen på sjukhuset och bilden då han tar fram telefonen på gravgården. Detta för att jag tyckte att reaktionen på sjukhuset var lite väl kraftig och inte helt passade och för att jag då även kunde klippa bort bilden då han tar fram telefonen på gravgården, eftersom jag tyckte att den inte gav filmen någonting varken innehållsmässigt eller visuellt.

Här en del av scen nr. 6 i manuset, där Sture slänger sin telefon. I bildmaterialet går telefonen inte sönder så som det står i manuset.

6. INT. VÄSTRA NYLANDS SJUKHUS/PATIENTRUM – DAG

STURES MOR ligger i ett mörkt och kallt rum i en säng. Hon har inga slangar kopplade i sig, är likblek och hennes huvud är virad i en gasbinda så att käken inte faller ner. Hon är död. En vissnad blombukett hänger livlöst i en vas på nattduksbordet. Genom väggen hörs dämpade ljud av en talande man som närmar sig dörren. Dörren öppnas, det är Sture tillsammans med en manlig SJUKSKÖTARE, som stannar bakom Sture vid dörren.

SJUKSKÖTARE

Allt gick lugnt till.

STURE

Var är Tage?

SJUKSKÖTARE

Ursäkta?

STURE

Tage! Var är han?

Sjukskötaren ser förbryllad ut.

STURE (CONT'D)

Min brorsa. Han sku ju vara här. Var är han?

SJUKSKÖTARE

Det har inte varit nån på besök idag.

STURE

Vänta här.

Sture river upp telefonen ur fickan och försöker ringa någon. Sjukskötaren står besvärat i rummet medan Sture står med telefonen i örat. Ingen svarar och Sture lägger ned telefonen.

SJUKSKÖTARE (CONT'D)

Jag tror ni behöver vara i fred ett tag. Kom och sök upp mig om du behöver något.

Sjukskötaren går ut ur rummet och stänger dörren. Sture kastar telefonen i väggen, som faller i golvet i många bitar. Han stirrar på den söndrade telefonen tills han vågar se på sin mamma.

Han ryser till då han ser hennes livlösa tillstånd.

Scenen fortsätter

I scen 6 hade jag även svårigheter med att klippa bilderna på Stures döde mor. Detta berodde på att skådespelaren till exempel andades rätt så kraftigt och blinkade med ögonen. Detta har ju inte precis med problemen angående min metod att göra, men var trots det någonting som försvårade klipprocessen.

3.3.2 Positiva erfarenheter under klippet

Som följande kommer jag att redogöra för de positiva erfarenheterna av denna klipprocess. Som jag tidigare nämnt var ju detta lite av ett experiment, eftersom jag hade chansen att prova på någonting extra under klippet. I vanliga fall skulle jag inte ha klippt utan samarbete med regissören, eftersom det ju i första hand är regissörens visioner och tankar som filmen skall förmedla.

Det som jag hade som huvudtanke med denna metod var att jag inte skulle ha några förutbestämda tankar och åsikter angående filmens innehåll eller om materialet före klippet började för att helt kunna skapa min egen vision endast genom att se och höra på mate-

rialet. Genom detta skulle jag sedan kunna klippa filmen utgående från ”rent bord”, vilket jag tänkte att skulle ge mig ett öppnare sinne och objektivare syn på klippet och leda till ett kreativare arbete eftersom jag inte hade någon relation till materialet eller filmens berättelse i förväg.

Det första som jag upplevde som positivt under klippet var att jag faktiskt genom att endast se och höra på det inspelade materialet ganska snabbt fick en uppfattning om filmens handling. Detta ledde till att jag fick en bra känsla av klippetarbetet och materialet direkt från början.

Det mest positiva med denna metod tycker jag ändå var att jag kände att jag förstod lättare vad som måste vara med för att tittaren skall förstå handlingen och att jag inte hade några idéer om klippet redan före själva arbetet börjat. Då man läst manuset flera gånger i förväg och kanske till och med varit med under inspelningarna kanske man tänker på ett annat sätt och redan i det skedet har tankar om hur materialet kan eller skall användas. Detta kan leda till att man fastnar på någonting som man redan i förväg bestämt och inte ens tänker eller prövar på andra lösningar. Vilket kan leda till att kreativiteten hämmas lite. Den erfarenheten är absolut någonting som jag kommer att ta med mig för framtida klipparbeten.

Genom dessa erfarenheter kan man konstatera att jag upplevde samma känslor med att inte läsa manuset i förväg som till exempel Thelma Schoonmaker som var min första inspirationskälla för detta arbete. Men även några av de andra klipparna som jag använde som exempel i tidigare kapitel som tycker om att skapa sina visioner och tankar angående filmen och klippet först då de har materialet till hands. Och därmed möjligen även hålla en objektivare syn på klipparbetet.

4. EVALUERING

I detta kapitel sammanfattar jag mitt resultat av arbetet.

4.1 Resultat

Efter att jag klippt en slutlig version av filmen som jag tycker fungerar och är nöjd med, med tanke på mitt utgångsläge för arbetet, och nu har analyserat klipprocessen med min valda metod är det dags att sammanfatta det hela.

Som jag nämnde redan i början skulle jag inte i normala fall klippa utan samarbete med regissören, detta påstående håller jag ännu också fast vid. Det är av stor vikt att ha någon att reflektera idéer med och dessutom är det ju regissörens tankar och visioner som i första hand skall förmedlas till tittaren. Så med tanke på egna tidigare erfarenheter och litteratur angående detta så finns det ingen anledning för klipparen att inte samarbeta med filmens regissör och eventuellt även andra personer som kan komma med värdefulla åsikter.

Att inleda klippet och åtminstone göra en första version utan att ha läst manuset är däremot någonting som jag i framtiden kommer att tillämpa om det finns möjlighet till det. Att endast klippa enligt det tillgängliga materialet tyckte jag gav mig ett friare utgångsläge och en objektivare syn att börja arbeta med vilket jag upplevde som mycket positivt. Jag tycker att jag på ett bra sätt fick fram vad tittaren måste se och höra för att förstå berättelsen och dessutom körde jag inte lika snabbt fast med någon lösning på klipp.

Att klippa en slutgiltig version som helt fungerade med denna metod lyckades inte helt för mig, men det berodde främst på att jag inte samarbetade med regissören och övriga personer i arbetsgruppen, som till exempel ljudläggaren. Det finns så mycket information som man måste veta som inte nödvändigtvis kommer fram direkt i det inspelade materialet vilket leder till att det är så gott som omöjligt att klippa en helt slutgiltig film helt enligt denna metod. Men om man samarbetar med andra personer som jobbar med filmen i postproduktionen så är jag övertygad om att detta är en bra metod med tanke på mina erfarenheter från denna klipprocess.

4.2 Självutvärdering

Jag anser att detta arbete har varit lärorikt. Jag har förkovrat mina kunskaper i klippet, både på den konstnärliga och på den tekniska sidan. Detta genom att jag själv prövat olika lösningar och fått handledning under processens gång.

Det huvudsakliga målet med mitt arbete har jag även nått eftersom jag på ett bra sätt fått fram vad som fungerade och inte fungerade med den metoden jag klippte med. Jag har alltså har fått med mig nyttiga kunskaper för framtida klipparbeten.

4.3. Avslutning

Syftet med arbetet var att hitta positiva sidor med att klippa fiktion utan förkunskaper om manuskriptet eller materialet för försöka hålla objektiviteten bättre och därmed även hoppeligen främja kreativiteten vid klippet. För mig fungerade det på flera punkter och dessa kommer jag att använda i framtiden och kan även rekommendera andra att göra. Vad som i detta fall gjorde att versionen av filmen inte blev helt användbar i sin helhet var att jag inte samarbetade med regissören och eventuellt övriga medlemmar av gruppen vilket gjorde att jag missade vissa saker med klippet, vilket samtidigt var lärorikt eftersom detta bevisar att ett gott samarbete med de inblandade kan underlätta arbetet och göra den slutliga filmen bättre.

KÄLLOR

Crittenden Roger, 2006. *Fine Cuts- The art of European film editing*. Focal Press. 400s.
ISBN-13: 978 0 240 51684 4

Oldham Gabriella, 2012. *First Cut 2: More Conversations with Film Editors*. University of California Press. 319s.

Elektroniska källor

Morrow Justin, 2014. *No Film School*

Tillgänglig: <http://nofilmschool.com/2014/08/influential-editing-techniques-martin-scorsese-thelma-schoonmaker>

Hämtad 10.1 201